

Lisa 1.

Paide vanalinna muinsuskaitseala kinnismälestised

Mälestise nimi

Paide Tütarlastegümnaasiumi hoone

Mälestise registri number

4012

Määrused ja käskkirjad

"Kultuurimälestiseks tunnistamine" Kultuuriministri 19.03.1997 a. määrus nr.3, (RTL 1997, 65, 355) Kuupäev: 19.03.1997

Mälestise tunnus

Ajalooliselt ühiskondlik hoone, mis on mänginud olulist rolli piirkonna hariduselus. Linna esimene eestikeelne gümnaasium.

Mälestise kirjeldus

2-korruseline historitsistlik, sümmeetrilise põhiplaaniga ja fassaadiga krohvitud telliskivihoone. Lameda katusega. Peafassaade kaunistavad keskrisaliit, tellissimsid ning aknapiidred. Säilinud algne ruumijaotus: klassiruumid paiknesid sümmeetriliselt keskse vestibüüli ümber. (EA)

Mälestise ajalugu

Ehitatud 1910. Kuulus esimesele eestikeelsele gümnaasiumile.

Hiljem on seal tegutsenud linna keskkool ja huvikeskus ning Järvamaa keskraamatukogu.

Hoolduskava

Igakevadine katuse ja sadevetesüsteemide ülevaatus. Sadevetesüsteemide puhastamine üks kuni kaks korda aastas. Vajadusel jooksev katuseremont. Sokli, seinte ja avatäidete ülevaatus kord aastas. Hooldusremont.

Mälestise nimi

Paide kaubahoovi ärihoone

Mälestise registri number

15056

Määrused ja käskkirjad

"Kultuurimälestiseks tunnistamine" kultuuriministri 11.02.1998 määrus nr. 4, (RTL 1998, 147/148, 554) Kuupäev: 11.02.1998

Mälestise tunnus

Tähelepanuväärne klassitsistlik puitehitis end. turuplatsi ääres.

Mälestise kirjeldus

Sammasfassaadiga, L-kujulise põhiplaaniga, kõrge kivist kelpkatusega poehoone. Välisilme määravad esifassaadi kuus saledat toskaana orderis puitsammast, mis kannavad kaugele ette ulatuvat varikatust. Pika t. ääres sekundeerisid sellele kaks portikuse-taolise kujundusega sissekäiku (hävinud). Väljaku pool oli kaks eraldi sissepääsuga poeruumi, nende alt avar 2-lööviline võlvkelder (rajamisaeg teadmata, mainitud 1823). Pika t. äärses elamu tiivas säilis varasem ruumijaotus keskse mantelkorsten-köögiga.

Interjöörid on ümber ehitatud, fassaadidel on suurendatud aknaid ja ümber paigutatud sissepääse. - Õuel 19. s. algusest pärit madal rõhtpalkidest ait.

(A. Lass, Eesti Arhitektuur)

Mälestise ajalugu

Ehitati kokku kahest vanemast majast - 18. s. IV v. Pika t. äärde püstitatud elamust ja 19. s. alguse poekesest; proj. 1849, arh. ja ehit.-meister J. G. Mühlenhausen. 1920. a-tel liideti Pika t. äärse tiivale veel üks väiksem (poe?)ruum S-küljel.

Hoolduskava

Igakevadine katuse ja sadevetesüsteemide ülevaatus. Sadevetesüsteemide puhastamine üks kuni kaks korda aastas. Vajadusel jooksev katuseremont. Sokli, seinte ja avatäidete ülevaatus kord aastas. Hooldusremont.

Mälestise nimi

Paide kirik

Mälestise registri number

15057

Määrused ja käskkirjad

"Kultuurimälestiseks tunnistamine" kultuuriministri 11.02.1998 määrus nr. 4, (RTL 1998, 147/148, 554) Kuupäev: 11.02.1998

Mälestise tunnus

Piirkondlikus keskaegse arhitektuuri kontekstis iseloomulik kolmelööviline kodakirik.

Mälestise kirjeldus

Korduvalt ümber ehitatud paekivist hoone. Kõrge kelpkatuse ja ümarkaarakendega saalkirik. Torn asub hoone lõunaküljel 1909-1910 ehitati lääneeeskoda ja 4-nurkne koor. Kiriku välisilme kujundavad reljeefsete krohviraamistustega ümarkaarsed aknad.

Püha Risti kiriku altarpildi on maalinud Nikolai v. Baranoff Carl Timoleon v. Neffi originaali järgi, mis asus keiserlikus kabelis Peterburis. Altarinishi on kujundanud kunstnik A. Roosileht.

Mälestise ajalugu

1786. a. valmis kõrge kelpkatuse ja ümarkaarakendega saalkirik, mille lõunafassadil oli barokstiilis torn. Tulekahjus 1845.a. hävis barokne vahegaleriiga tornikiiver ja katus. 1847-48 taastati arh. G.Mühlenhauseni projekti järgi uus, neobaroksete sugemetega hilisklassitsistlik kirik.

Hoolduskava

Igakevadine katuse ja sadevetesüsteemide ülevaatus. Sadevetesüsteemide puhastamine üks kuni kaks korda aastas. Vajadusel jooksev katuseremont. Sokli, seinte ja avatäidete ülevaatus kord aastas. Hooldusremont.

Mälestise nimi

Paide kirikuaed

Mälestise registri number

15058

Määrused ja käskkirjad

"Kultuurimälestiseks tunnistamine" kultuuriministri 11.02.1998 määrus nr. 4, (RTL 1998, 147/148, 554) Kuupäev: 11.02.1998

Mälestise tunnus

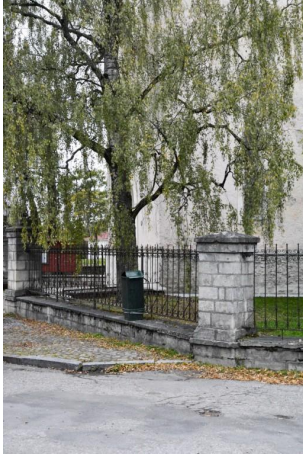
Ajastu tüüpiline näide.

Mälestise kirjeldus

Ca 50 m2 suurune haljastaud plats, mis on ümbritsetud paekivi soklil asetseva sepiyaiaga.

Mälestise ajalugu

Rajatud 18. saj. lõpul.

Mälestise nimi

Paide kirikuaia piirdemüür

Mälestise registri number

15059

Määrused ja käskkirjad

"Kultuurimälestiseks tunnistamine" kultuuriministri 03.07.1997 määrus nr. 40, (RTL 1997, 165/166, 920) Kuupäev: 03.07.1997

"Kultuurimälestiseks tunnistamine" kultuuriministri 11.02.1998 määrus nr. 4, (RTL 1998, 147/148, 554) Kuupäev: 11.02.1998

Mälestise tunnus

Muinsuskaitse alla võetud kui terviklik kunstilise kujunduse ja ajastule iseloomulik kirikuaed. Mälestis moodustab terviku kirikuga ja on näide 19. saj lõpu sepatööst. Stiili silmapaistev näide.

Mälestise kirjeldus

Kirikuaia mõõdud: vaheposti kõrgus 205 cm (peauksest idas), sepise kõrgus 144cm, paneeli laius 212 cm. Peauksest läänes posti kõrgus 273 cm, posti laius keskelt 63 cm, jalami laius 72 cm.

Materjal: paas, raud

Dateering: 1895-1898.a

Tehnika: tahutud, sepistatud

Sepistatud piire on rajatud kõrgele paekivist soklile. Väravapostid on tahutud paekivist ja tipnevad kahe laternaga peasissepääsu juures. Väravaehitis koosneb kahe poolega väravast lõunaküljel ja kahest ühe poolega külgväravast. Piirde ülaosa ehivad väravavarbade kolmetiste teravaotsaliste ehisdetailidega varustatud tipud.

Mälestise asukoha kirjeldus

Piirdemüür kulgeb kirikuhoone lõuna ja lääneküljel.

Mälestise ajalugu

Ehitatud 18. saj. lõpul. Kirikuaed ja sepiipiire valmis ajavahemikul 1895-1898. Restaureeritud 1990-te aastate algul. Laternad restaureeriti 2008.aastal Kanuti restaureerimistökojas Tallinnas.

Mälestise nimi

Paide magasiit

Mälestise registri number

15060

Määrused ja käskkirjad

"Kultuurimälestiseks tunnistamine" kultuuriministri 11.02.1998 määrus nr. 4, (RTL 1998, 147/148, 554) Kuupäev: 11.02.1998

Mälestise tunnus

Paide 18.s. oluline majandushoone.

Mälestise kirjeldus

Ehitatud Vallimäe W-nõlva alla mingi vanema hoone müüridele, ehitusmaterjalina kasutati linnuse lammutamisel saadud paasi, sh. üksikuid raidkive. Ait on pikliku ristkülikulise plaaniga, kõrge S-kivist poolkelpkatusega. Esifassaadi keskel kähe rustikaliseeni vahel laias krohvraamistuses segmentkaarne ukseava. Siseruum oli puitpostidega jagatud kaheks salvedereaks. Möödunud sajandi keskel rajati hoone esiküljele juurdesõidutee alla ruumikad võlvkeldrid. Sajandi teisel poolel on hoonet kasutatud arestimajana.

(A. Lass, Eesti Arhitektuur)

Mälestise ajalugu

Riigi viljamagas, rajati 1786 kohustusliku ehitisena pärast Paide nimetamist kreisilinnaks. Restaureeriti 1984 (arh. V. Rohtla).

Hoolduskava

Igakevadine katuse ja sadevetesüsteemide ülevaatus. Sadevetesüsteemide puhastamine üks kuni kaks korda aastas. Vajadusel jooksev katuseremont. Sokli, seinte ja avatäidete ülevaatus kord aastas. Hooldusremont.

Mälestise nimi

Paide kohtuhoone

Mälestise registri number

15061

Määrused ja käskkirjad

"Kultuurimälestiseks tunnistamine" kultuuriministri 11.02.1998 määrus nr. 4, (RTL 1998, 147/148, 554) Kuupäev: 11.02.1998

Mälestise tunnus

Paide peatänava esinduslikemaid varaklassitsistlikke ehitisi

Mälestise kirjeldus

2-korruseline, kõrge kelpkatusega varaklassitsistlik kivimaja. Peafassaadi liigendab vähe-eenduv astmeline keskrisaliit, mida raamivad rustikaliseenid. Hoone kesktelge kroonib väike kolmnurkfrontoon, rõht-liigendust rõhutavad karniisi-vööd. 2-ja 3-kaupa rühmitatud aknaid ümbritsevad laiad krohv-raamistused. Algne plaanilahendus oli telgsümmeetriline, avara keskvestibüüli ja piki hoonet kulgeva vahekoridoriga mõlemal korrusel. Tänavapoolsed ruumid reastusid anfilaadina. Soklikorrus võlvitud. Kokku oli hoones u. 20 ruumi: kreisikohtu kantselei ja istungisaal, linnafoogti kantselei ja istungiruum, kreisirentei, arhiiv, ekspediitoriruum, ka vahituba vangikambriga ning kojamehe korter jt.

Kui hoone kohandati linna algkoolihooneks ehitati NW-nurgale juurde 2-korruseline tiib jalutuskoridori ja kähe klassiruumiga mõlemal korrusel. Olemasoleva hoone õueküljele ehitati uus poolkaarjas trepikoda, muudeti ka peakorruse ruumijaotust. Tänavafassaadis uuendati aknad ja portaal, selle kõhale tehti sepihvõreaga konsoolrõdu.

(A.L.ass, Eesti Arhitektuur)

Mälestise ajalugu

Proj. kubermanguarhitekt J. Chr. Mohr, valmis 1790; sama projekti järgi on ehitatud kreisihooned ka Haapsalus ja Rakveres.

1924-25 kohandati linna algkooliks (arh. T. Mihkclson)

1978 liideti varasemale juurdeehitusele 2-korruseline saal-võimla ja klassiruumide plokk (EKE P, arh. M. Kordemets).

Hoolduskava

Igakevadine katuse ja sadevetesüsteemide ülevaatus. Sadevetesüsteemide puhastamine üks kuni kaks korda aastas. Vajadusel jooksev katuseremont. Sokli, seinte ja avatäidete ülevaatus kord aastas. Hooldusremont.

Mälestise nimi

Elamu Paides Tallinna t. 31

Mälestise registri number

15062

Määrused ja käskkirjad

"Kultuurimälestiseks tunnistamine" kultuuriministri 11.02.1998 määrus nr. 4, (RTL 1998, 147/148, 554) Kuupäev: 11.02.1998

Mälestise tunnus

Paidele tüüpiline 19. s. elamu.

Mälestise kirjeldus

Madal ühekorruseline palkmaja kõrge kivist poolkelpkatusega, seinad vooderdatud laiade laudadega. Esifassaadi] hilisklassitsistlik, sammaspordikusena kujundatud sissekäik, geomeetrilise nikerd-dekooriga välisuks ja piirdelauad, aknaraamistused, nurgaliseenid Interjööris on säilinud talalaed ja nikerdatud tahveluksed piirlaudadega. - Õueansambelis väike rõhtpalkidest, kivist katusega saun-pesuköök ja ait (hiljem on sellega liidetud uus elumaja krundi nurgal).

(A.Lass, Eesti Arhitektuur)

Mälestise ajalugu

Ehitatud 19.s. Sarnasus detailides 1848 ehitatud kaubahooviga viitab arh. J. G. Mühlenhausenile

Hoolduskava

Igakevadine katuse ja sadevetesüsteemide ülevaatus. Sadevetesüsteemide puhastamine üks kuni kaks korda aastas. Vajadusel jooksev katuseremont. Sokli, seinte ja avatäidete ülevaatus kord aastas. Hooldusremont.

Mälestise nimi

Elamu pesuköök Paides Tallinna t. 31

Mälestise registri number

15063

Määrused ja käskkirjad

"Kultuurimälestiseks tunnistamine" kultuuriministri 11.02.1998 määrus nr. 4, (RTL 1998, 147/148, 554) Kuupäev: 11.02.1998

Mälestise tunnus

Paidele tüüpiline 19. s. elamukompleksi majandushoone.

Mälestise kirjeldus

1-korruseline, vernakulaarses võtmes saun-pesuköök, mida katab viilkatusega. Hoone rõhtpalkidest fassaadid on kaetud laudisega. Avatäited on puidust. Hoone lõunaotsas on väikesemõõduline ukseava. Krundisügavuses paikneva aia poole suunatud idafassaadil on väike nelja-ruuduline aknaava. Restaureerimistöode käigus on hoone saanud uue katuse. Varem katmata palgid on kaetud laudisega. Saun-pesuköök asub eluhoone tagaküljel samuti kompleksi kuuluva ait-kuuri kõrval.

Mälestise ajalugu

Abihoone kuulub tõenäoliselt 19. sajandi keskel ehitatud elamu juurde. Hoone restaureeriti aastatel 2010-2011.

Hoolduskava

Igakevadine katuse ja sadevetesüsteemide ülevaatus. Sadevetesüsteemide puhastamine üks kuni kaks korda aastas. Vajadusel jooksev katuseremont. Sokli, seinte ja avatäidete ülevaatus kord aastas. Hooldusremont.

Mälestise nimi

Elamu kuur Paides Tallinna t. 31

Mälestise registri number

15064

Määrused ja käskkirjad

"Kultuurimälestiseks tunnistamine" kultuuriministri 11.02.1998 määrus nr. 4, (RTL 1998, 147/148, 554) Kuupäev: 11.02.1998

Mälestise tunnus

Paidele tüüpiline 19. s. elamukompleksi abihoone

Mälestise kirjeldus

1-korruseline, vernakulaarses võtmes ait-kuur, mida katab viilkatusega. Hoone rõhtpalkidest fassaadid on kaetud laudisega. Hoone paikneb esifassaadiga tänava poole. Avad paiknevad korrapäraselt. Avatäited on puidust. Tagasiastega peafassaadi keskel on kaks hoiuruumidesse viivat ukseava. Hoone põhjapoolse otsaga on hiljem liidetud suurem eluhoone. Ait-kuur asub eluhoone tagaküljel samuti kompleksi kuuluva saun-pesukuuri kõrval.

Mälestise ajalugu

Abihoone kuulub tõenäoliselt 19. sajandi keskel ehitatud elamu juurde. Hoone restaureeriti aastatel 2010-2011.

Hoolduskava

Igakevadine katuse ja sadevetesüsteemide ülevaatus. Sadevetesüsteemide puhastamine üks kuni kaks korda aastas. Vajadusel jooksev katuseremont. Sokli, seinte ja avatäidete ülevaatus kord aastas. Hooldusremont.

Mälestise nimi

Paide linnuse varemed

Mälestise registri number

15065

Määrused ja käskkirjad

"Kultuurimälestiseks tunnistamine" kultuuriministri 11.02.1998 määrus nr. 4, (RTL 1998, 147/148, 554) Kuupäev: 11.02.1998

Mälestise tunnus

Eesti ajaloo oluline kaitseehitus. Keskaegsed 13. s ordulinnuse varemed.

Mälestise kirjeldus

Soode ja jõega hästi kaitstud kõrgendiklinnuse tuumikuks oli võimas kaheksatahuline bergfriedi-tüüpi peatorn Pikk Hermann, millega liitusid juba algselt linnuseehitised. Kastellitaolist linnust ümbritses umbes 2 m paksune ringmüür. Peatornil oli kuus korrust (müüri paksus kuni 2,45 m, kõrgus umbes 30 m), millest ülemine oli lahtine võitlusplatvorm; alumist enam kui 9 m kõrgust pimedat korrust, mida kasutati külma moonalaona, kattis luukavaga kuppelvõlv. Ainus sissepääs torni paiknes teisel korrusel, mis oli servjoonvõlvidega kaetud ja hädapärase eluruumina kaminaga varustatud. Teiselt korruselt viis müüritrepp ülemistele korrustele ja ka alla moonakeldrisse. Kuppelvõlv oli ka neljandal korrusel, kolmandal ja viiendal korrusel oli puulagi.

14. sajandi esimesel poolel rekonstrueeriti linnus konvendihoonetaoliseks linnuseks, millel oli tõenäoliselt vaid kolm tiiba; põhjatiivas paiknes kabel ja idatiivas arvatavasti kapiitlisaal ja dormitoorium (tõenäoliselt selles sisehoovis hukati Jüriöö ülestõusu algul 1343. a. läbirääkimistele kutsutud eestlaste vanemad) ning mingid ehitised lõunatiivas.

14. sajandi lõpus ja 15. sajandil kõrgendati ja tugevdati ringmüüri ja laiendati põhja suunas; vallikraave süvendati. Läänepoolsele püstitati flankeeriv väravatorn, mille jalg- ja peaväravat kaitstes vallikraavile ulatuv tõstesild (sama Padise väravatornil); värava vastas läänepoolse all paiknes pikk tallihoone. Ida- ehk Veevärav paiknes kabeli kirdenurga kõrval, kus teda kaitses

kabeli nurgal olev konsooltorn (sama Tallinna Toompea Pilsticker). Veevärava eeskaitses püstitati nelinurkne Püssirohutünn, mis oli mõeldud ka tulirelvadele. Rida abiruume paiknes põhjamüüri taga avaras majandushoovis, mida kaitsesid kaks nurgatorni ja kirde-eesruum (viimasest pääses ka Veeväravasse). Tõenäoliselt 16. sajandi keskpaiku kindlustati linnuse välisnurgad bastionidega (osaliselt tänini jälgitavad).

(Jevgeni Kaljundi, Eesti arhitektuur III).

Linnuse rajamisega, s.o. 13. sajandisse dateeritavaid ehitisi seni Paide linnusel kindlaks tehtud ei ole. Vanimata linnuse ehitusetaapidena on siin näha 14.s. rajatud konvendihooned gabariidid ja osaliselt ka selle siseruumide plaanilahendus.

Mälestise ajalugu

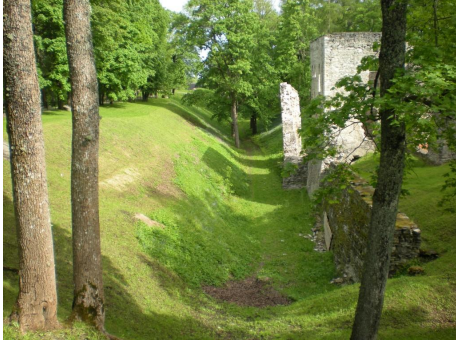
Paide ordulinnus rajati 1265. või 1266. a. ordumeister Konrad v. Manderni ajal.

Rekonstrueerimised ja suuremad juurdeehitustööd toimusid 14.s ja 15.s lõpul.

Liivi sõjas sai linnus korduvalt kannatada, selle vallutasid venelased 1573. a., rootslased 1581. a., Poola-Rootsi sõja käigus poolakad 1602. a.; 1608. a. langes ta pikemaks ajaks uuesti rootslaste kätte; oli veel 17. sajandi alguses linnusena arvestatav.

Pikk Hermann ja läänepoolne väravaehitis restaureeriti aastatel 1895-97 (arh. W. Neumann).

II maailmasõja alguses lasid taganevad Nõukogude väed peatorni õhku. 1980. aastate algul valmis torni taastamisprojekt (arh. K. Aluve). Alates 1985. a. toimusid arheoloogilised kaevamised ja konserveerimistööd (arheoloog K. Lange), torn taastati aastatel 1990-93.

Mälestise nimi

Paide linnuse bastionid ja vallikraavid

Mälestise registri number

15066

Määrused ja käskkirjad

"Kultuurimälestiseks tunnistamine" kultuuriministri 11.02.1998 määrus nr. 4, (RTL 1998, 147/148, 554) Kuupäev: 11.02.1998

Mälestise tunnus

Eesti väheseid 16.s säilinud kindlustusi. Bastionidel põhinev kaitsesüsteem on oma terviklikkuses üks paremini säilinud selletüübiliselt rajatisi Eestis.

Mälestise kirjeldus

Vanade linnaplaanide põhjal tugines kavatise skeem ruudulähedase põhiplaani kurtimidele küljepikkustega u. 160x180 m. Nurkades olid teravnurkselt eenduvad, kurtiiniga pea samakõrgused bastionid, neist üks väike (NO-nurgas, linna vesiveski lähedal) arvat. vanaitaalia, kolm suurt arvat. uusitaalia süsteemis; NO-bastioni kurgus paiknes kiviraketega kaev. Vallid olid tehtud pinnasest, mis võeti vallikraavist; see ümbritses kogu kindlust; vallide kõrgus kraavi põhjast oli 8-10 m. Andmeid vallide kivi-välisvoodri kohta ei ole, kurtiinivallide sisekülgede tegemisel kasutati ära ordulinnuse vanu ees müüre. Spetsiaalset vallivärvat nähtavasti ei olnud, juurdepääs asus W-küljel; seal oli säilitatud ka linnuse vana sügav vallikraav (jäi kurtiini ja linnuse vahele), ühtlasi oli peavalu kraavi väliskaldal [683 säilinud veel vana u. 135 m pikkune tallihoone. Vallikraav oli põhiliselt kuiv, kuid ;siiski ühendatud linna S-, W- ja N-külgedel olnud kraavi ja ojadega. O-küljel moodustas täiendava vesitõkke paisutatav Paide (Pärnu) jõgi.

(Jevgeni Kaljundi, Eesti Arhitektuur)

Mälestise ajalugu

Rajatud 16. saj. lõpul- 17. saj. algul rootslaste poolt

Mälestise nimi

Elektrijaam

Mälestise registri number

15067

Määrused ja käskkirjad

"Kultuurimälestiseks tunnistamine" kultuuriministri 11.02.1998 määrus nr. 4, (RTL 1998, 147/148, 554) Kuupäev: 11.02.1998

"Kultuurimälestiste nimetuste muutmine ja andmete korrastamine" kultuuriministri 26.06.2021 käskkiri nr 112 (RT III, 29.06.2021, 1) Kuupäev: 29.06.2021

Mälestise tunnus

Ilmekas näide 1920ndate traditsionalistlikust tehnikarajatisest.

Mälestise kirjeldus

Traditsionalistlikus võtmes, osaliselt krohvitud fassaadiga punasest tellisest elektri alajaam, mis paikneb tänava servas esifassaadiga viimase poole. Romantilises laadis lahendatud alajaama tornilaadses väliskujunduses domineerib fassaadimaterjalide kontrast laiade krohvitud nurgaliseenide ja tellisest seinapinna vahel, ning kõrge ülespoole keeratud servaga telkkatus, mille lõikab kaheks osaks katusest välja kasvav massiivne harjatorn.

Mälestise ajalugu

Alajaam on tõenäoliselt ehitatud 1920. aastatel.

Hoolduskava

Igakevadine katuse ja sadevetesüsteemide ülevaatus. Sadevetesüsteemide puhastamine üks kuni kaks korda aastas. Vajadusel jooksev katuseremont. Sokli, seinte ja avatäidete ülevaatus kord aastas. Hooldusremont.

Mälestise nimi

Simsoni vesiveski

Mälestise registri number

15069

Määrused ja käskkirjad

"Kultuurimälestiseks tunnistamine" kultuuriministri 11.02.1998 määrus nr. 4, (RTL 1998, 147/148, 554) Kuupäev: 11.02.1998

Mälestise tunnus

Paide linna üks vanemaid ehitisi. Mälestise tunnuseks on arhailise ilmega hoonemaht ning kõik selle säilinud algupärase kujuga hooneosad, arhitektuursed kujunduselemendid ja ehituskonstruktsioonid.

Mälestise kirjeldus

Vesiveski on ristkülikukujulise põhiplaaniga paekiviehitis, mille ülemine puuosa on hilisem juurdeehitus. Endine Simsoni vesiveski on linnuse lahutamatu osa märkides samalajal ära kunagise jõesängi asukoha.

Mälestise ajalugu

Vesiveski on käesolevas kohas ära märgitud 1683.a. Waxelbergi plaanil. Paekivist vesiveski ülemine puuosa on hilisem juurdeehitus aastast 1931.

Mälestise ajalugu

Simsoni veskiks on hakatud hoonet kutsuma Oskar Simsoni järgi, kes sai vesiveski valdajaks 20. sajandil. Veski on aga kindlasti olemas olnud juba 16. sajandil. Paide kindluse 1585. a arveraamatus märgitud, et lossi all oleva veski mölder maksis lossile veski eest renti nii värskes kalas kui ka angerjates (40 kg), mida püüti kindluse juures voolanud Pärnu jõest.

Mälestise nimi

Paide raekoda

Mälestise registri number

15070

Määrused ja käskkirjad

"Kultuurimälestiseks tunnistamine" kultuuriministri 11.02.1998 määrus nr. 4, (RTL 1998, 147/148, 554) Kuupäev: 11.02.1998

Mälestise tunnus

Väikelinna keskväljaku ansamblistse kuuluv dominantne linnavalitsushoone.

Mälestise kirjeldus

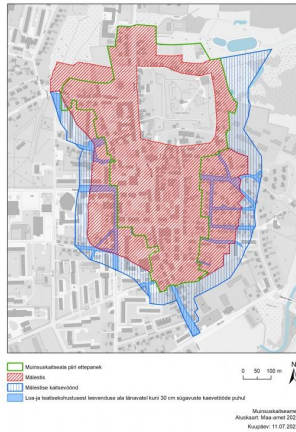
Hilisjuugendlik kelpkatusest eenduva neobarokse kõrge uugiga kivihoone, mille vanemat osa markerib peafassaadil dekoratiivne hammaslõikega karniis. Uksi ääristavad hilisjuugendlikud piirded. Interjäär on sõjajärgsetel aastatel ümber ehitatud. (J. Viires, 1997)

Mälestise ajalugu

Algne 1-korruseline elamu ehitati 19. sajandi esimesel veerandil. 1913. aastal läks hoone Paide linna valdusesse. 1920. aastal ehitati hoone ümber tollase linnaeapea E. Burfeldti projekti järgi, millega lisati hoonele teine korrus. (J. Viires, 1997)

Hoolduskava

Igakevadine katuse ja sadevetesüsteemide ülevaatus. Sadevetesüsteemide puhastamine üks kuni kaks korda aastas. Vajadusel jooksev katuseremont. Sokli, seinte ja avatäidete ülevaatus kord aastas. Hooldusremont.

Mälestise nimi

Asulakoht

Mälestise registri number

31140

Määrused ja käskkirjad

Ajutise kaitse alla võtmine, Muinsuskaitseameti peadirektori käskkiri 21.07.2021 nr 42-A

Kuupäev: 21.07.2021

Ajutise kaitse tähtaja pikendamine, Muinsuskaitseameti peadirektori käskkiri 18.01.2022

Kuupäev: 18.01.2022

"Asulakoha kultuurimälestiseks tunnistamine" kultuuriministri 18.12.2022 käskkiri nr 206 (RT III, 05.01.2023, 4) Kuupäev: 05.01.2023

Levendused mälestisel ja kaitsevööndis

Tööde tegemise luba väljaspool muinsuskaitseala mälestise alal ja tööde tegemise teatis kaitsevööndis ei ole nõutud asulakoha tänavate alal kõrghaljastuse rajamiseks, raie-, kaeve- ja muudeks pinnase teisaldamise või juurdeveoga seotud töödeks, mille sügavus ei ületa 30 cm praegusest maapinnast.